

درماجرای ابوظبی و باکو چه کردیم؟

پیچیدگی های دیپلماسی منفعت و اقتدار

سیدمهدی طالبی
رئیس‌مأمور هیئت‌مذاکره بین‌الملل

رونسـد کثـر قـدـرت در جهان و دوره گذار در نظام بین‌الملل باعث شـده بر جنبـو جـوش باز یـگران افزوده شـود. نتیـجه این رونـده رها شد اصطکاک میان دولت‌ها و مزمن شدن چالش‌ها است. جنگ ناتمام اوکراین که از سال ۲۰۲۲ درگرفته، درگیری‌های غرب آسیا که در ۲۰۲۳ آغاز شدند و بروز زودخورد در جنوب شرق آسیا نموده‌ای تضای کنونی هستند. لازمه این فضا واکنش‌های فوری است، چه اینکه حتی بازیگران کوچک به رفتاری دولت‌های بزرگ برای نوسان‌گیری و کسب سود از فرصت‌ها چشم‌دوخته‌اند. سرشاخ‌شدن آذربایجان با روسیه که در جنگ اوکراین گرفتار شده و تنش آفرینی هایش با ایران و همچنین هم‌پیمانی امارات با رژیم صهیونیستی و درگیری‌های نیابتی‌اش با ترکیه، قطر، ایران، عربستان سعودی، مصر و الجزایر، دو نمونه از این فرصت‌طلبی‌ها به شمار می‌روند.

سسوق یافتن باکو و ابوظبی به این اقدامات پیشران‌هایی دارد که یکی از آن‌ها خودداری دولت مقابل از واکنش مناسب به آن‌هاست؛ زیرا احساس می‌کند در شرایط برتش جهان باید مراقب بازآفرتن تعداد و شدت آن‌ها باشد. ویژگی این پیشران آن است که در اختیار دولت مورد طعنه یا ضربه قرار دارد. این دولت‌ها می‌توانند با خروج از سایه سکوت و نشان‌دادن واکنش عیان و البته معتبر، باعث برگشت دولت‌ها از مسیر تخاصم شوند. این طلی چندسال اخیر تلاش کرده‌با وجود مخاطرات فراوانی که داشته، از این اهرم برای حفظ منافع و عزت خود بهره گیرد. در آخرین اتفاق، پس از آنکه طی هفته گذشته شورای همکاری خلیج فارس در بیانیه‌ای، ادعاهای خود درباره جزایر سه‌گانه و میدان بزرگ انرژی آرش را تکرار کرد، دکتر علی اکبر ولایتی مشاور مقام معظم رهبری در امور بین‌الملل با محکوم‌کردن ادعاهای مطرح شده علیه تمامیت ارضی ایران نوشت: «جزایر سه‌گانه و میدان نفتی آرش، جزء لانگفک سرزمین ایران بوده، هست و خواهد بود و این حقیقت با هیچ بیانیه سیاسی تغییر نمی‌کند. صبر مردم ایران نامحدود نیست.» پس از آن محمدمباقر قالیباف، رئیس مجلس شورای اسلامی هشدار داد «همسایگان اراده ملت ایران برای دفاع از تمامیت ارضی خود و جزایر ایرانی خلیج فارس را آزمایش نکنند.» سخنگوی وزارت خارجه نیز ادعاهای مطرح شده را به طور کامل رد کرد. در برابر موضع قاطعانه، ملی و اجماع‌نخبگانی در ایران، جاسم البلیوی دبیرکل کویتی شورای همکاری خلیج فارس در مواضعی آشتی‌جویانه اعلام کرد دولت‌های عضو سازمان خواهان شکوفایی ایران بوده و نمی‌خواهند نابودی آن را ببینند. پیش‌ازاین نیز چنین فرایندی در چند موضوع مهم رخ داده است. چندی قبل آذربایجان به دنبال برگزاری اجلاس جهانی خاخام‌های یهودی بود که با تهدید مشاور و مقام معظم رهبری در امور بین‌الملل از برگزاری آن در کشوری با اکثریت شیعه منصرف شد. همچنین تهران در برابر مواضع پکن و مسکو در قبال جزایر سه‌گانه در بیانیه‌های مشترک با دولت‌های عربی خلیج فارس واکنش نشان داد که در آن برهه به‌سفر فوری معاون نخست‌وزیر چین به تهران و برگزاری رزمایش نظامی در جزایر منتهی شد.

سیاست خارجی ایران در کدام نقطه است؟

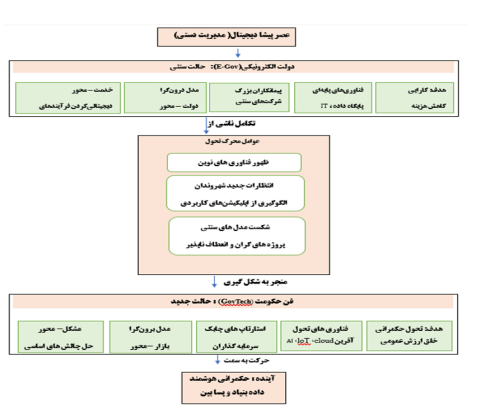
انقلاب اسلامی ایران جهان‌بینی جدیدی ارائه کرده که مبتنی بر «نفی جهان سلطه» است. بر اساس این نگاه، جهان به دو دسته از کشورها تقسیم شده که دسته اول کشورهای سلطه‌گر و دسته کشورهای سلطه‌پذیر هستند؛ اما ایران نمی‌خواهد در هیچ‌کدام از این دو دسته قرار گیرد. باتوجه‌به واکنش‌پذیری هر موقعیت و جایگاه کنونی ایران، آنچه باعث عمده فشارها بر تهران شده، رد سلطه‌خواهی دیگران بر خود است؛ زیرا ایران کماکان به آن میزان از توانمندی نرسیده تا در جایگاه قدرتی قرار گیرد که در پی سلطه‌گری بر دیگران نیست؛ چه اینکه عدم تمایل ایران برای سلطه بر دولت‌های ضعیف‌تر در چنین موقعیت‌باعث واکنش سلطه‌گران نمی‌شود. ازاین‌رو در دوره‌ای که ایران سلطه ابرقدرت‌ها بر خود دارد کند، تحت فشارهای سنگین قرار خواهد داشت. این فشارها هم‌زمان از سوی دولت‌های سلطه‌گر و دولت‌های سلطه‌پذیر که تحت کنترل آن‌ها قرار دارند، اعمال می‌شود. غیرعادی بودن وضعیت ایران از نظر فشارهای جهانی و منطقه‌ای ریشه در این واقعیت دارد. تعدد و شدت فشارها بر دولت و ارکان حاکمیتی باعث بروز نوعی محاسبات در آن‌ها شده است.

الف) سکوت کامل

برخی معتقدند ایران باید دست به کاهش تنش با تمامی طرف‌ها بزند، زیرا قادر به مواجهه با آن‌ها نیست. پیگیری این دیدگاه در چند دولت‌باعث شدت بخشیدن به فشارها و توسعه مطالبات طرف‌های مقابل شد و نشان داد این مسیر باوجود توفیقات موقت، در بلندمدت خطراتی دارد. یک مشکل بزرگ این مسیر ضربه به عزت ملی بود، زیرا بر اساس آن از واکنش به دولت‌های کوچک عضو بلوک‌های سیاسی و نظامی خودداری می‌شد تا این اقدام‌باعث واکنش زنجیره‌ای نشود. به‌عنوان نمونه در برابر تعدی لفظی دولت‌های کوچک عضو ناتو و اتحادیه اروپا سکوت می‌شد تا پاسخ تهران به آن‌ها به رویارویی دیپلماتیک و سیاسی با حامیان متعدد و قدرتمندان منتهی نگردد.

ب) سکوت در برابر کوچک برای پاسخ بلندبه بازیگر بزرگ

گروهی اعتقاد دارند ایران باید با نسبت به دولت‌های سلطه‌گر واکنش جدی نشان دهد؛ اما از لفاظی‌های منحرف‌کننده دولت‌های کوچک‌تر بگذرد، زیرا دشمن اصلی همان قدرت‌های بزرگ هستند و پرداختن به اقدامات دولت‌های سلطه‌پذیر بی‌فایده است. این گروه معتقدند دولت‌های سلطه‌پذیر و ضعیف با اشاره دولت‌های سلطه‌گر به آزار واذیت ایران می‌پردازند تا توان تهران صرف آن‌ها شده و تمرکز و نیرویی برای مقابله با دولت‌های اصلی باقی نماند. این دیدگاه تا حدی درست بوده و کارکرد مناسبی برای ایران داشت؛ اما فرضیات آن به طور کامل دقیق نبود. احتمالاً این دیدگاه بیشتر از نظرات دیگر در دولت‌های پس از انقلاب محبوبیت و کاربرد داشته است. مشکل این مسیر، نادیده‌گرفتن کامل حاکمیت ملی دولت‌های سلطه‌پذیر بود. گرچه دولت‌های سلطه‌پذیر در جهان در یک صف قرار می‌گیرند؛ اما همه در یک رده نیستند. به عبارتی دیگر

شکل - زیست بوم فن حکومت (شاهپری ۱۴۰۴)

پس اصطلاح «فن حکومت» به این دلیل استفاده می‌شود که به طور دقیق یک انقلاب مدرن را به تصویر می‌کشد. این فقط مربوط به «دیجیتال» یا «الکترونیکی» بودن نیست. این نشان‌دهنده تغییر به سمت دولتی است که به عنوان یک پلتفرم باز، چابک و کاربر محور عمل می‌کند و توسط یک زیست بوم پویا از نوآوران دولتی و خصوصی پشتیبانی می‌شود. این برچسبی است برای جنبشی که در دنیا فعال شده و به طور فعال بوروکراسی را با کد (پلتفرم) جایگزین می‌کند. فن حکومت صرفاً قرار دادن فرم‌های کاغذی به صورت آنلاین نیست. این، بازطراحی اساسی دولت با استفاده از فناوری مدرن، داده و طراحی کاربر-محور برای ایجاد دولتی است که نه تنها کوچکتر، بلکه هوشمندتر است؛ نه تنها ارزان‌تر، بلکه به طور بنیادی کارآمدتر است. این پادزهر دقیق و مقیاس‌پذیر برای بوروکراسی است.

تشخیص بیماری:

چرا بوروکراسی در ایران همچنان پابرجاست

بوروکراسی سنتی فقط آزاردهنده نیست؛ یک شکست سیستماتیک با آسیب‌شناسی مشخص در موارد زیر است:

■ **سندرم سیلو:** وزارتخانه‌ها مانند عمارت‌های مستقل عمل می‌کنند، اطلاعات را احتکار می‌کنند و شهروندان را مجبور می‌کنند تا پیک داده‌های خود باشند.

■ **کاغذبازی:** فرم‌های دستی و امضاهای فیزیکی، سرعت فرایند‌ها را به‌سرعت کاهش می‌دهند و چند لایه از هزینه‌های اداری ایجاد می‌کنند.

■ **پیچیدگی اداری:** از شهروندان انتظار می‌رود مطابق با نمودار سازمانی دولت حرکت کنند، نه اینکه یک خدمت یکپارچه و ساده

انجام داد. فن حکومت بازاری است که در اطراف دولت وجود دارد.

فن حکومت، تبدیل شدن دولت‌ها به خریداران هوشمند نوآوری، نه سازندگان کند سیستم‌های سفارشی است.

درحالی‌که دولت الکترونیک اغلب با وب‌سایت‌ها و فرم‌های آنلاین پایه سروکار دارد، فن حکومت با استفاده از فناوری‌های پیشرفته و مبتنی بر پلتفرم مشخص می‌شود. در فن حکومت از همه ابزارهای محاسبات ابری و APIها، هوش مصنوعی و یادگیری ماشین، بلاک‌چین، اینترنت اشیا و تجزیه و تحلیل داده‌ها استفاده می‌شود.

دریافت کنند.

■ **جعبه سیاه:** عدم شفافیت در روش‌ها و فرایندهای اداری، شهروندان را در تاریکی رها می‌کند، بی‌اعتمادی را دامن می‌زند و به ناکارآمدی اجازه رشد می‌دهد.

این بیماری بوروکراسی، منابع عمومی را هدر می‌دهد، نوآوری را خفه می‌کند و اعتماد به دولت را که منجر به تعهد اجتماعی می‌شود از بین می‌برد.

نسخه فن حکومت: یک درمان چندبعدی

پیشگامان جهانی (استونی، برزیل و دیگران) یک نمایش زنده از نحوه عمل فن حکومت به عنوان یک درمان دقیق و چند بعدی ارائه می‌دهند.

۱. اصل «فقط یک بار»: ایده سازمان دهی

دولتی را تصور کنید که اطلاعاتی را که شما به یک دستگاه اجرایی یا سازمان یا سامانه یک‌بار داده‌اید به طور قانونی منع شده است تا دوباره از شما پرسد. در استونی از طریق لایه‌های تبادل داده اما مانند X-Road، سازمان‌ها با رضایت شهروند، اطلاعات را به اشتراک می‌گذارند. فرضا فرم مالیاتی شما از پیش پر می‌شود. اطلاعات شرکت شما از داده‌های ثبت شرکت‌ها خوانده می‌شود. این اصل واحد یعنی اصل «فقط یک‌بار» نه تنها خدمات را ساده‌سازی می‌کند، بلکه مجموعه کارهای تکراری را کامل نابود می‌کند و ماشین بروکراتیک را در سرچشمه، از هم می‌پاشد.

۲. هویت دیجیتال: کلید ورود

یک هویت دیجیتال پشتیبانی‌شده توسط دولت (مانند e-ID استونی یا حساب Gov.BR برزیل) فقط یک کارت شناسایی نیست؛ این ورود باریزه برای شهروندان است. این کار جایگزین هزارتوی نام‌های کاربری، رمزهای عبور و سبف‌های حضوری می‌شود. این اقدام، بوروکراسی عظیم و پنهان ساخته‌شده برای صرفاً اثبات «هویت شما» به بخش‌های مختلف دولت را از بین می‌برد.

۳. اتوماسیون و هوش مصنوعی:

نیروی کار دیجیتال

اتوماسیون فرایند‌ها می‌تواند کارهای پیش پا افتاده وقاعده‌محوری که سیستم را مسدود می‌کنند، از قبیل: ورود داده، غربالگری درخواست‌ها و پردازش پرداخت را مدیریت کند. هوش مصنوعی می‌تواند مجموعه داده‌های پیچیده را برای تشخیص تقلب، پیش‌بینی تقاضای خدمات و حتی پیشنهاد ملا یارانه به شهروندان واجد شرایط را تحلیل کند. این اقدامات فقط سرعت کارها را افزایش نمی‌دهند؛ بلکه نقش کارمند دولت را از اقدامات کاغذبازی به یک حل‌کننده مسائل پیچیده بازتعریف می‌کند و یک نیروی کار کارا و متمرکز بر مأموریت را ممکن می‌سازد.

۴. پلتفرم‌های باز و APIها: از بین بردن دیوارها و حذف سیلوها

با بازطراحی دولت به‌عنوان یک پلتفرم با رابط‌های برنامه‌نویسی (API) و وب سرویس‌ها، دستگاه‌های اجرایی و نهادهای همکاری متقابل را در معماری آن بسا همکاری بخش خصوصی متولی ایجاد می‌کنند. یک

و همکاری‌ها با چین و روسیه تا حدی محدود شد. با خروج آمریکا از برجام

تلاش شد مناسبات با غرب در چهارچوب رابطه با اروپا ادامه یافته و بار دیگر بر میزان همکاری‌ها با چین و روسیه افزوده گردد. پس از آشکارشدن ناتوانی

اروپا و دنباله‌روی‌اش از آمریکا بار دیگر چین و روسیه به گزینه‌های همکاری راهبردی تبدیل شدند. با سپری‌شدن این چهار مرحله و در وهله پنجم، ایران برای تعادل بخشی به سیاست خارجی خود، کاهش فشارها و عبور از سایه تهدیدات

دولت‌های بایدن و ترامپ مجدد به سمت احیای برجام حرکت کرد که نشانه‌های آن نزدیک‌شدن به انعقاد توافق در دوره بایدن بود. با روی کار آمدن ترامپ، ایران برای تسهیل شرایط حتی اعلام کرد حاضر است پذیرای سرمایه‌گذاری شرکت‌های آمریکایی شود. فارغ از واکنش آمریکا و آنچه رخ داد، ایران مسیر جدیدی را پیگیری کرد که همچنان ادامه دارد. تهران برای رقیق‌سازی روابط پرتش خود با ابرقدرت‌ها، به‌ویژه آمریکا نیازمند روابط چندگانه با آن‌هاست، ولو آنکه این روابط فعلاً تنها در سطح پیشنهادها قابل پیگیری باشند. تهران هم‌زمان با مذاکره و ارائه پیشنهادهای سرمایه‌گذاری به دولت ترامپ، از عقب‌نشینی در برابر او چه پیش و چه پس از جنگ خودداری کرد. علمی‌رغم وقوع تنش‌ها و حفظ مواضع، تهران همچنان می‌گوید آماده مذاکره واقعی است؛ اما تسلیم و دیکته، دستور کارهای آمریکا که قرار است در قالب گفت‌وگو پیگیری شوند را نمی‌پذیرد. پیشنهادهای اقتصادی ایران به دولت ترامپ پیش از جنگ و آمادگی برای مذاکره پس از درگیری این تلقی را به وجود می‌آورد که شاید تهران دست به عقب‌نشینی زده باشد؛ اما اصرار بر مواضع و کوتاه‌نایمند در اوج فشارهای نظامی و اقتصادی مانع از این درک است. آنچه تهران امروز پیگیری می‌کند، نوع جدیدی از سیاست خارجی ارتقا یافته بر اساس تجربیات دهه‌های اخیر است. در نمونه‌ای دیگر و در خصوص آذربایجان، پس از جنگ سال ۲۰۲۰ قریباً، بسیاری منتظر وقوع جنگ میان تهران و باکو بودند؛ اما به‌موازات برگزاری مانورهای نظامی و تأکید بر خطوط قرمز، روابط دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.

دولت‌های سیزدهم و چهاردهم با دولت علی‌اف به سمت بهبود رفت.